

Överförmyndarnämnden
Eskilstuna Strängnäs

Arvode och omkostnadsersättning för förordnande som god man för ensamkommande barn beslutade 2017-07-01 eller senare

Förslag till beslut

För förordnande som god man för ensamkommande barn beslutade den 1 juli år 2017 eller senare gäller följande arvoden och ersättningar.

- Under den tid barnet är asylsökande erhåller god man ett schabloniserat arvode på 1 500 kronor per hel kalendermånad. För del av månad arvoderas för det antal dagar förordnandet gällt.
- För resor och andra omkostnader som uppstår under den tid barnet är asylsökande erhåller god man en fast ersättning på 500 kronor per hel kalendermånad. För del av månad motsvarar ersättningen det antal dagar förordnandet gällt.
- Efter det att barnet fått tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd och fram till dess att en särskild vårdnadshavare förordnats erhåller god man ett schabloniserat arvode på 750 kronor per hel kalendermånad. För del av månad arvoderas för det antal dagar förordnandet gällt.
- För resor och andra omkostnader som uppstår efter det att barnet fått uppehållstillstånd och fram till dess att en särskild vårdnadshavare förordnats erhåller god man en fast ersättning på 250 kronor per hel kalendermånad. För del av månad motsvarar ersättningen det antal dagar förordnandet gällt.
- I det fall barnet avviker under asylprocessen erhåller god man i högst tre månader arvode och omkostnadsersättning som motsvarar det som betalas ut efter att barnet fått uppehållstillstånd.
- Överförmyndarnämnden föreslår att socialnämnderna i Eskilstuna och Strängnäs kommuner ser över sina arvoden för särskild förordnad vårdnadshavare, så att de överensstämmer med arvode till god man som kvarstår i uppdraget till dess vårdnadshavare förordnats.

Bakgrund

För de barn som vid ankomsten till Sverige är skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, ska överförmyndaren/överförmyndarnämnden förordna en god man. Denne ansvarar i vårdnadshavares och förmyndares ställe för barnets personliga förhållanden och sköter dess angelägenheter (Lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn § 2). Det är överförmyndaren/överförmyndarnämnden i den kommun där barnet vistas/bor som förordnar och ansvarar för tillsyn av den gode mannen. Kommunerna har en skyldighet att ta emot de ensamkommande barn som Migrationsverket anvisar.

Uppdraget som god man är frivilligt och i grunden ideellt. God man har emellertid rätt till ett skäligt arvode och till ersättning för de utgifter som har varit skäligt påkallade för att kunna fullgöra uppdraget (Föräldrabalken kap 12 § 16).

Från och med 2016 tillämpar överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs kommuner ett schablonarvode. För barn som inte fått beslut på sin asylansökan är arvodet 3 000 kronor för förordnande som under en kalendermånad omfattar 16 dagar eller fler. För kortare tid halveras arvodet.

Under den tid barnet är i asylprocessen erhåller en god man även en schablonersättning för utgifter som varit skäligt påkallade för att kunna fullgöra uppdraget inklusive reseersättning (omkostnadsersättning). Denna ersättning är 500 kronor när förordnandet under en kalendermånad omfattar 16 dagar eller fler. Vid kortare tid halveras ersättningen.

Enligt nuvarande regler för statens ersättning till kommunerna för mottagande av ensamkommande barn återsöker överförmyndarnämnden ersättning för sina faktiska kostnader för god man samt kostnader för tolk hos Migrationsverket. Detta gäller den tid barnet befinner sig i asylprocessen.

För det barn som får tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd ska socialnämnden göra en framställan till Tingsrätten om behov av att förordna särskild förordnad vårdnadshavare. I avvaktan på Tingsrättens beslut kvarstår den gode mannen. Ersättning för detta uppdrag är för närvarande 2 880 när förordnandet under en kalendermånad omfattar 16 dagar eller fler. Vid kortare tid halveras ersättningen. Någon omkostnadsersättning utgår inte. Dessa kostnader faktureras socialnämnderna i respektive kommun. Kommunerna erhåller ett statsbidrag på 30 000 kronor per barn för att bland annat finansiera dessa kostnader.

Från och med den 1 juli 2017 gäller nya statliga regler för ersättning till kommunerna för mottagande av ensamkommande barn.

Nytt statligt ersättningssystem för mottagande ensamkommande barn

Den 9 mars 2017 beslutade regering om nya regler för ersättning för mottagande asylsökande med flera (SFS 2017:193 Förordning om statlig ersättning för

asylsökande m.fl.). Beslutet gäller för barn som Migrationsverket anvisar till kommunen den 1 juli 2017 och senare.

Regeringens beslut innebär bland annat att överförmyndarnämndens kostnader för god man för ensamkommande barn och kostnader för tolk ersätts inom ramen för en schablon på 52 000 kronor per barn. Denna ersättning ska även täcka socialtjänstens kostnader för initiala sociala utredningar, tolkkostnader i samband med dessa samt kostnader för att hämta barn i ankomstboendet.

12 § Utöver det som anges i 7–11 §§ har en kommun rätt till ersättning i form av en schablonersättning som avser kostnader för en utredning enligt 11 kap. 1 och 2 §§ socialtjänstlagen (2001:453), god man, resor, tolk och andra relaterade kostnader för mottagandet av de barn som Migrationsverket har anvisat till kommunen enligt 3 § andra stycket lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Schablonersättningen ska betalas ut med 52 000 kronor per barn som omfattas av Migrationsverkets anvisningsbeslut. Ersättningen ska endast betalas ut vid ett tillfälle per barn och kommun. (SFS 2017:193 Förordning om statlig ersättning för asylsökande m.fl.)

Ersättningen betalas ut av Migrationsverket till den kommun dit verket anvisar barnet. Det innebär att Eskilstuna och Strängnäs kommuner inte per automatik får ersättning för barn som andra kommuner placerar i HVB- eller familjehem i våra kommuner. Överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs kommuner har emellertid även en skyldighet att förordna och utöva tillsyn över gode män för dessa barn.

För barn som får uppehållstillstånd erhåller kommunerna även fortsättningsvis en schablonersättning på 30 000 kronor per barn. Denna ersättning ska även fortsättningsvis täcka kostnader för bland annat särskild förordnad vårdnadshavare.

Nämnden får hos Migrationsverket fram till och med 31 december år 2017 återsöka kostnader för förordnanden som beslutats före den 1 juli 2017.

Ekonomiska konsekvenser av de nya ersättningsreglerna

Under 2016 uppgick överförmyndarnämndens genomsnittliga kostnad för arvoden till gode män för ensamkommandebarn till 53 311 kronor per barn och för tolkkostnader till 860 kronor per barn. Den totala kostnaden uppgick därmed till i genomsnitt 54 171 kronor per barn. Det motsvarar 60 % av den totala kostnaden för god man, socialtjänstens utredningskostnader, resor, tolk och andra relaterade kostnader. Socialtjänstens utredningskostnader ersätts enligt nuvarande regelverk med en schablon på 31 000 kronor per barn som placeras i HVB-hem och 39 000 kronor per barn som placeras i familjehem

Den nya statliga ersättningen på 52 000 kronor per barn som från och 1 juli anvisas till kommunen täcker inte överförmyndarnämndens kostnader med nuvarande arvodesregler. Den nya schablonersättningen är dessutom en engångsersättning. För närvarande är Migrationsverkets handläggningstid för beslut om asyl för ensamkommande barn cirka 1 år och 3 månader.

Det innebär att kommunerna antingen behöver skjuta till egna medel för att täcka kostnaderna, alternativt sänka kostnaderna. Kostnaderna kan sänkas genom att bland annat sänka arvudet för gode män för ensamkommande barn. Överförmyndarnämnden kan däremot inte påverka arvudet för de tolkar, som anlitas av gode män.

Kostnader för arvoden till gode män för ensamkommande barn och kostnader för tolk som avser barn som anvisats senast den 30 juni 2017 ersätts av Migrationsverket året 2017 ut. Kommunerna kommer däremot inte att erhålla någon ersättning om dessa kostnader kvarstår efter årsskiftet 2017/2018.

Andra kommuner

Flera andra kommuner har beslutat att sänka arvudet för gode män för ensamkommande barn, till exempel Södertälje, Uppsala, Enköping och Göteborg. I dessa kommuner blir det nya arvudet 1 000 – 1 500 kronor per månad.

I andra kommuner pågår fortfarande beredning av förslag till sänkning, till exempel Nyköping och Oxelösunds överförmyndarnämnd. Andra har valt att för närvarande inte göra några förändringar av arvudet, det gäller till exempel Örebro och Katrineholm.

Förslag

Sveriges riksdag har ålagt kommunerna att ta emot de ensamkommande barn som anvisas av Migrationsverket. Principen är att riksdagens ska ersätta kommunerna ekonomiskt för denna typ av åläggande. Kommunernas kostnader bör därför rymmas inom ramen statsbidraget.

Under 2016 motsvarade överförmyndarnämndens kostnader 60 % av de kostnader som ska täckas av den nya schablonersättningen. Det är rimligt att den fördelning även gäller från och med den 1 juli 2017. Det innebär att nämndens ekonomisk ram för kostnader för arvoden till gode män samt tolkkostnader är 31 500 kronor per barn.

Förordnandet som god man för ensamkommande barn är som regel mer omfattande än ett förordnande som god man för vuxna (Föräldrabalken 11:4). Förutom täta kontakter med barnet innebär uppdraget regelbundna kontakter med socialtjänsten, skolan och Migrationsverket. Under den för närvarande utdragna asylprocessen mår många barn psykiskt dåligt. Arvudet för uppdrag som god man för ensamkommande barn bör därför överstiga normalarvudet för uppdraget som god man för vuxna. För en god man enligt Föräldrabalken 11:4, som har att bevaka rätt, förvalta egendom och sörja för person i sitt uppdrag, är ett normalarvode enligt Sveriges Kommuner och Landstings rekommendationer 10 + 10 % av ett prisbasbelopp. För närvarande innebär det 8 960 kronor per år, vilket motsvarar cirka 750 kronor per månad.

Med utgångspunkt från omfattningen av och karaktären på förordnandet som god man för ensamkommande barn föreslås att den gode mannen får ett arvode under asylprocessen på 1 500 kronor per fullgjord kalendermånad. Gäller förordnandet

del av månad bör arvudet motsvara antalet dagar i månaden som förordnandet gäller. Påbörjas till exempel förordnandet den 10 juli utgår ett arvode motsvarande 22/31-delar av fullt arvode, det vill säga $1500/31 \times 22 = 1\ 065$ kronor.

För utgifter som varit skäligen påkallade för att kunna fullgöra uppdraget inklusive reseersättning (omkostnadsersättning) föreslås nämnden behålla nuvarande ersättning på 500 kronor för hel kalendermånad. Gäller förordnandet del av månad bör ersättning likt arvudet motsvara antalet dagar i månaden som förordnandet gäller. Detta gäller under den tid barnet befinner sig i asylprocessen.

För förordnande efter det att barnet fått tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd och fram till dess att en särskild vårdnadshavare förordnats föreslås arvudet motsvara normalt arvudet för god man enligt Föräldrabalken 11:4, som har samtliga tre uppdrag i sitt förordnande, det vill säga 750 kronor per månad. Gäller förordnandet del av månad bör arvudet motsvara antalet dagar i månaden som förordnandet gäller.

För utgifter som varit skäligen påkallade för att kunna fullgöra uppdraget inklusive reseersättning (omkostnadsersättning) efter det att barnet fått uppehållstillstånd och innan särskild vårdnadshavare förordnats föreslås en schablonersättning på 250 kronor per barn och månad. Gäller förordnandet del av månad bör ersättningen likt arvudet motsvara antalet dagar i månaden som förordnandet gäller.

I det fall barnet avviker under asylprocessen föreslås arvode och omkostnadsersättning motsvara det som betalas ut efter det att barnet fått uppehållstillstånd. Det vill säga 750 kronor per månad i arvode och 250 kronor i omkostnadsersättning. Denna ersättning betalas ut i högst tre månader efter det att barnet avvikit. Gäller förordnandet del av månad bör arvode och ersättning motsvara antalet dagar i månaden som förordnandet gäller.

För samtliga arvoden tillkommer kostnad för sociala avgifter. För kommunerna uppgår dessa för närvarande till 31,4 % av arvudet.

Av överförmyndarnämndens del av schablonersättningen bör 1 000 kronor per barn reserveras för kostnader för tolk, som anlitas av gode män för ensamkommande barn.

Samtliga ovanstående förslag avser förordnanden som beslutas från och med 1 juli 2017. För förordnande beslutade före detta datum gäller nuvarande arvodesregler (beslutade av överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs 2016-02-20 § 19). Under hösten 2017 kan dock nämnden behöva ompröva även dessa arvoden och ersättningar.

Konsekvenser för barnen

Att vara god man är i grunden ett ideellt uppdrag. Det var också viljan att göra en insats för en ung person som under slutet av 2015 och första halvåret 2016 fick många att anmäla sitt intresse för att bli god man för ensamkommande barn.

Förvaltningen föreslår att det nya arvudet ska gälla förordnanden som beslutas från och med den 1 juli i år. Det betyder att den som därefter åtar sig ett uppdrag som god man för ett ensamkommande barn är medveten om de ekonomiska förutsättningarna.

Med nuvarande takt i anvisning av nya barn och Migrationsverkets prognos för de kommande åren är det förvaltningens bedömning att det kommer vara möjligt att rekrytera gode män i den utsträckning som behövs. I och med det kommer förslaget till nya arvodesregler inte innebära några negativa konsekvenser för barnen.

Ekonomisk kalkyl per barn

För barn under asylproessen.

Intäkt: 31 500 kronor

Kostnader

Arvode inklusive

sociala avgifter: 23 500 kronor

Omkostnadsersättning: 6 000 kronor

Tolkkostnader: 2 000 kronor

Summa: 31 500 kronor

Intäkten är ett engångsbelopp. Kostnaden är däremot beräknad på 12 månader. I de fall Migrationsverkets handläggningstid överstiger 12 månader blir arvoden och omkostnadsersättning därefter en kommunal kostnad. Är Migrationsverkets handläggningstid kortare än 12 månader innebär det på motsvarande sätt ett överskott.

Efter det att barn fått uppehållstillstånd.

Kostnader

Arvode inklusive

sociala avgifter: 12 000 kronor

Omkostnersättning: 3 000 kronor

Summa: 15 000 kronor

Kostnaden faktureras socialnämnderna i respektive kommun och kan finansieras inom ramen för den schablonersättning på 30 000 kronor som kommunerna får när barnet fått uppehållstillstånd.

Statistik

Antal barn som kommer att anvisas till Eskilstuna respektive Strängnäs 2017-2019 utifrån Migrationsverkets prognos den 26 april 2017 över asylsökande ensamkommande barn (inom parentes anges antal barn anvisade under perioden 1 januari 2017 till 31 maj 2017).

2017	1 500	2 400	4 000
Eskilstuna (3)	13	21	35
Strängnäs (3)	6	9	15
2018	1 500	2 900	6 000
Eskilstuna	12	24	50
Strängnäs	5	9	19
2019	1 500	3 000	6 200
Eskilstuna	12	26	54
Strängnäs	5	10	20

Antal ensamkommande barn den 31 maj 2017 fördelade på födelseår

Födelseår	Eskilstuna	Strängnäs
1999	89	28
2000	84	19
2001	50	6
2002	29	7
2003	8	2
2004	3	2
2005	8	1
2006	3	0
2007	2	0
2008	1	1
2009	2	0
2010	2	0
Totalt	281	66

Av de sammanlagt 347 barnen har 95 (82+13) uppehållstillstånd. Den 1 januari 2018 beräknas det finnas sammanlagt 220-240 ensamkommande barn med god man i Eskilstuna och Strängnäs. Av dessa kommer troligtvis cirka 50 % ännu befinna sig i asylprocessen.

SOCIALFÖRVALTNINGEN

Mehmed Hasanbegovic
Förvaltningschef

Anders Hagander
Avdelningschef